

21. Yüzyılda Okul Rehberlik Hizmetleri

Prof. Dr. Serap NAZLI
Ankara Üniversitesi

3 Çağ ve 3 Toplum

- Tarım, Sanayi ve Bilgi Çağı ile **PDR ilişkisi** nedir?
 - Parsons neden **1908** yılında “meslek bürosu”nu kurdu?
 - PDR’in gelişimini neler etkiledi?
-

Tarım Çağı

- M.Ö. 5000 - M.S.1850 yılları arası
 - Göçebelikten yerleşik hayata geçilmiş
 - Toprak ana üretim kaynađı
 - Tarım-hayvancılık
 - Madenler keşfedilmiş ve araç-gereç, silah, para yapılmaya başlamış
-

-
- Köy yaşamı-geniş aile-ataerkil düzen
 - Erkeğin statüsü yüksek=toplumsal cinsiyet
 - Miras erkek çocuğa devrediliyor
 - Erkeğin okur yazar olması yeterli
 - Gelenek-görenek ve din ağırlıklı sosyal yaşam ve aile yapısı
 - Çocuklar, aile ve meslek yaşamına geniş ailede hazırlanıyor.
 - PDR'ye gerek yok!!!!
-

Sanayi Çağı

- 1850'li yıllarda ABD, Kanada, Avrupa'nın gelişmiş ülkeleri ve Japonya başladığı kabul edilir. (G-8 ülkeleri)
 - Üretim aracı “**makine**”dır.
 - Seri üretim, artan ve değişen üretim kalıpları
 - Köyden **kente** göç ve **çekirdek aile**
 - Vasıflı işgücü ihtiyacı ve **meslek lisesi** mezununa ihtiyaç
-

-
- ▶ Toplum kuralları, örf ve adetlere bağlılık azalmıştır.
 - ▶ Artan «ergen» programları
 - ▶ Meslekler miras olarak çocuklara devredilemiyor
 - ▶ Çocukları hayata “okul” hazırlamak durumundadır.
 - ▶ **Yeni meslekler** ve hangi mesleği seçeceğim sorununu ortaya çıkarmıştır.
-

Bilgi Çağı

- Gelişmiş ülkelerde 1950 ve sonrası
 - Makine yerine **beyin** gücü
 - Ücretli emek statüsünde **çalışan kadın-erkek**
 - Öğrenim düzeyi en az **lisans**
 - Gelir düzeyi ve **tüketimde** artış
 - **Aile** biçimi metropollerde farklılaşıyor
 - **Boşanma** oranlarında hızlı artış
 - **Çocuk-ergen** problemlerinde artış
-

Okul PDR'in gelişimini neler etkiledi?

- 1.** Sanayi Çağı ve Bilgi Çağının yeni değerleri
 - 2.** 1. ve 2. Dünya Savaşı ve ekonomik krizler
 - 3.** ABD-Rusya çekişmesi
-

Okul PDR hizmetlerinin ABD gelişimi

- Değişen toplumsal koşullar işsizlik, alkolizm, şiddet, suç işleme oranlarını artırmış
 - 1850'li yıllarda gençlik merkezleri
 - Avrupa'da sanat eğitimi, ABD'de iş bulma
 - 1870'li yıllarda gençlik merkezlerinde yoksul köylü çocukları desteklenmiş (akran yardımcılığı)
 - 1901'de mesleki tavsiyeler
 - vb
-

□ Mesleki rehberlik:

- 1871 yılında Cestari ilk kitabı yazmış
 - 1881 yılında L. Richards kitabı New Profession
 - Marcotti'de 1893 yılında “Practical Guide for Choosing a Profession” adlı kitabını yayımlayarak, meslekler hakkında bilgi vermiş ve okulların spesifik mesleklere öğrencileri nasıl hazırlayabilecekleri konularına açıklık getirmiştir.
 - 1988 yılında J. Davis, Detroit'te bir **lisede** programa “rehberlik” müfredatı koyarak ilk kez okul uygulamasını başlatmıştır.
-

-
- 1908 Frank Parsons'un meslek bürosu
 - 1914 liseelerde rehberlik servisi
 - 1920 ilk model “geleneksel rehberlik modeli” (servis-hizmet-görev-pozisyon)
 - 1930 ekonomik buhran= problemlili çocuklar
= PDR ye 2. görev
-

-
- 1930 PDR'de problem alanları (kişisel-sosyal, eğitsel ve mesleki rehberlik)
 - 1940 öğrenci kişilik hizmetleri
 - 1950 ekonomik buhran=toplumsal sorunlar = Artan boşanma oranları
 - PDR alt alanları (Okul-Aile-Kariyer Danışmanlığı)
 - 1957 Rusların ilk **uzay aracını**
 - 1958 Ulusal Savunma Eğitim Anlaşması
-

-
- 1960 **bilimsel arayışlar** (gelişim kuramları, öğrenme kuramları)
 - 1970 eğitimde **yeniden yapılanma** (yönetimde toplam kalite, öğretimde öğrenci merkezli/yapılandırmacı model)
 - 1970 PDR nin **2. modeli** gelişimsel rehberlik modeli
 - 1970'den itibaren Rogers'ın etkisi azalmıştır
-

Türkiye’de Okul PDR Gelişimi

- ❑ 1950 ABD ile Marshall anlaşması
 - ❑ 1950-1960 PDR’nin en hareketli yılları
 - ❑ Tan 1954 yılında “Okullarda Rehberlik” adlı ilk kitabı,
 - ❑ 1954 yılında MEB’de “Rehberlik Bürosu” kurulmuş,
 - ❑ 1954 Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM),
 - ❑ 1953-1954 Gazi Eğitimi Fakültesi pedagoji ve özel eğitim bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarına ilk kez rehberlik dersi verilmeye başlamıştır.
-

-
- 1960 yönetmeliklerde (Kalkınma planlarında, Milli Eğitim Şuralarında)
 - 1967 yılında Hacettepe Üni. lisansüstü düzeyde psikolojik danışman eğitime başlanılmış,
 - HÜ 1974 yılında bağımsız rehberlik ve psikolojik danışma bölümü açılmıştır.
-

-
- 1970 “lise”lerde **ilk uygulama** (geleneksel model)
 - 1970 tarihinde 1613 sayılı **ilk yönetmelik**:
 - **Beş servis:**
 - 1. Oryantasyon servisi,
 - 2. Öğrenci tanıma servisi,
 - 3. Danışma ve yetiştirme servisi,
 - 4. Bilgi toplama ve yönlendirme servisi,
 - 5. İzleme ve değerlendirme servisi
-

-
- ❑ 1970 yılında 1619 sayılı yönetmelik:
 - ❑ Personel görevleri ve teknikler:
 - ❑ Soru listesi, otobiyografi, gözlem, problem tarama listesi, sosyometri, anket, mülakat
 - ❑ 1970'li yıllarda birçok kitap yayımlamıştır. (Tan, Kepçeoğlu, Kuzgun, Baymur, Özgüven)
-

-
- ❑ 1974'de yayımlanan 1788 sayılı yönetmelik:
 - ❑ PDR'nin görevi: Problemlili öğrencilerle ilgili bilgileri toplama, öğrencileri yönetme, öğrencileri izleme.
 - ❑ Teknikler: Anket, sosyometri, problem tarama, bil-kim
 - ❑ 1975 yılında 9. sınıflara «rehberlik saati»
-

-
- ❑ 1980 YÖK yasası ile PDR lisans prog.
 - ❑ 1981 yılında öğrenci kişilik hizmetlerinin benimsenmesi
 - ❑ 1983 yılında MEB bünyesinde Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi
 - ❑ 1985 yılında 2201 yönetmelik ile geleneksel PDR
 - ❑ 1987’de rehberlik saati kalkmış
 - ❑ 1980’li yıllarda önemli temel kitaplar
 - ❑ 1980’li yıllarda yüksek lisans tezleri ve makaleler
 - ❑ 1989 yılında “Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği” (PDR-DER)
-

-
- 1990 eğitimde yeni arayışlar
 - 1992 MEB bünyesinde Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi (EARGED)
 - 19 ilimizde 208 Müfredat Laboratuvar Okulu (MLO)
 - EARGED'in 11. ilkesi gelişimsel rehberlik:
 - *MLO Okullarında bireyin gelişimsel ihtiyaçlarını ön plana alan ve rehberlik hizmetlerinin öğrencilerin içinde buldukları gelişim dönemlerinin ihtiyacını karşılamaya yönelik olmasını öngören **gelişimsel rehberlik anlayışı** esastır.*
-

-
- 1995'den itibaren, gelişimsel rehberlik modeli ile ilgili *ilk* makaleler ve kitaplar yayımlanmaya başlamış,
 - 2001 tarihinde 24376 sayılı PDR yönetmeliği
 - 2000-2002, gelişimsel rehberlik ilk pilot uygulaması Balıkesir 4 MLO ilköğretim
 - 2005-2006 MEB ilköğretimde yeniden yapılandırma (gelişimsel rehberlik)
-

OKUL PDR'de 2 Model- 4 Yaklaşım

□ **2 model**= Geleneksel ve gelişimsel

□ **4 yaklaşım**=

1. Tedavi
 2. Kriz
 3. Gelişimsel
 4. Önleyici
-

AİLE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIĞI

- Aile dinamikleri hakkında ilk dikkati çeken **Freud**'dur
 - **Adler** 1920 yılında ilk aile eğitim merkezini kurdu
 - 1940 larda aile ile ilgili dernekler
 - **Şizofreni** ile ilgili yapılan çalışmalar
 - 2. Dünya savaşı sonrası **ekonomik kriz** =
 - Artan boşanma oranları
 - Çocuk-ergen problemleri
 - Kadının rollerinde değişim
-

-
- 1960 lı yıllarda Haley, Minuchin, Satir'in çalışmaları, Family Process dergisinin yayına girmesi
 - 1970 lerde Avrupada aile danışmanlığı hizmeti başlıyor
 - **Ülkemizde** 1980 lerde üniversitelerin yürüttüğü önemli projeler var
 - Aile ve Evlilik Terapileri derneği 1999, Evlilik Terapileri derneği 2000 de kuruluyor
-

Kariyer Psikolojik Danışmanlığı

- ❑ 1908 meslek bürosu (F. Parsons)
 - ❑ Meslek bürosu - İŞKUR
 - ❑ Okullarda mesleki rehberlik
 - ❑ 1950'lerde mesleki gelişim kuramları
 - ❑ TC'de 1950'li yıllarda İŞKUR
 - ❑ 2006'da Mesleki Yeterlik Kurumu (MYK)
 - ❑ Üniversitelerde Kariyer Merkezleri
-